

WAŻNIEJSZE RODY I RODZINY
SPORTOWYCH KONI WIELKOPOLSKICH
POCHODZĄCYCH ZE STADNIN POZNAŃSKICH,
W LATACH POWOJENNYCH

Ewa Formicka, Zygmunt Sobczak

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej, AR Wrocław

W wielu krajach obserwuje się od kilku lat intensywny rozwój sportu jeździeckiego, z czym wiąże się wzrost zapotrzebowania na konie wierzchowe. Być może, za kilka lat produkcja koni wierzchowych będzie podstawowym kierunkiem hodowli koni na świecie.

Polska ma duże możliwości eksportu młodych koni wierzchowych. Nie są one jednak w pełni wykorzystane, gdyż stadniny zasadniczo nie specjalizują się w hodowli konia sportowego i do grup koni sportowych trafiają nawet braki hodowlane — często z widocznymi wadami eksterieru i słabym ruchem [5]. Jest to jednym z powodów, że średnie ceny za konie sprzedawane na aukcjach nie są wysokie, nie mówiąc już o tym, że nie pokrywamy własnego zapotrzebowania na dobre konie sportowe dla naszych jeźdźców.

Podstawowym zadaniem naszych stadnin jest dostarczanie ogierów dla potrzeb terenu. Tym niemniej, produkowanie dobrych koni sportowych także powinno leżeć w gestii stadnin i oba te kierunki nie powinny się wykluczać.

Do niedawna uważano powszechnie, że zdolność koni do skoków uwarunkowana jest kompleksem cech, które się nie dziedziczą. Ostatnio opinia ta została zrewidowana i uważa się, że postęp w hodowli koni konkursowych możliwy jest tylko dzięki odpowiedniemu doskonaleniu genotypu [7].

W niektórych krajach przywiązuje się do tego zagadnienia duże znaczenie. We Francji przy opisie konia w katalogu używa się np. określenia: „origine course et excellente C.h.” — co oznacza rodowód o doskonałej przydatności do konkursów hippicznych [6]. Zasadniczą metodą hodowla-

ną jest tam kojarzenie sprawdzonych w sporcie rodziców lub przedstawicieli ich rodów i rodzin. Dzięki temu konie francuskie znajdują się w ścisłej czołówce światowego sportu jeździeckiego, a słynne „selle français” cieszą się w hodowli koni sportowych wielkim powodzeniem.

W polskich stadninach nie zwracano dotąd większej uwagi na dobór genetyczny pod względem uzdolnień do skoków. W niektórych wydzielano grupy klaczy przeznaczonych do hodowli koni wyczynowych, ale nie rozwiązuje to problemu. Doskonalenie genotypu jest bowiem możliwe tylko przy stosowaniu właściwej selekcji, której podstawą w hodowli koni wyczynowych powinny być konkursy hippiczne. Klacze wcielane do takich grup powinny same przechodzić próby dzielności i dopiero po sprawdzeniu mogą zasilać stado matek przyszłych skoczków. To samo dotyczy ogierów.

Mimo że w Polsce nie prowadzono dotychczas planowej selekcji na skoczność, wśród koni sportowych można wyodrębnić pewne linie i rodziny o wyjątkowych uzdolnieniach. W okresie szybko rosnącego zapotrzebowania na konie sportowe należałoby wykorzystać wspomniane linie i rodziny w kierunku produkcji tego typu koni, co z pewnością przyspieszyłoby uzyskanie lepszych wyników w polskiej hodowli koni sportowych.

W pracy podjęto próbę wyszukania takich rodów i rodzin polskich koni wyczynowych, wywodzących się ze stadnin poznańskich oraz zebrania danych dotyczących charakterystyki ogierów i klaczy, których potomstwo wyróżniło się na hippodromach krajowych i zagranicznych.

RODY MĘSKIE

Materiały (dotyczące głównie przynależności do klas sportowych) zebrane zostały na podstawie wszelkich dostępnych źródeł informacji, nie wyłączając wywiadów z pracownikami, jeźdźcami i trenerami, przede wszystkim zaś wykorzystano karty ewidencyjne koni sportowych, Biuletyny Informacyjne i dokumentację hodowlaną. Zebrano je w PZJ, ZT Wola oraz w poznańskich stadninach (Racot, Posadowo, Pępowo, Mieczownica i Żołędznica).

Rodziców koni sportowych oceniano na podstawie potomstwa, stosując za klasę potomka CC — 5 punktów, C — 4 punkty, N — 3, P — 2, oraz za klasę potomka L — 1 punkt. Za pomocą tej skali sklasyfikowano 108 ojców i 160 matek koni sportowych.

Oceniając ojców, podobnie jak w badaniach Fabianiego [2], trudno jest ustalić wpływ określonych osobników na skoczność potomstwa. Wynika to m. in. z dwóch powodów:

— poszczególne ogiery — ojcowie — służyły głównie do produkowa-

nia materiału zarodowego, a ich skaczące potomstwo to często braki hodowlane; można przypuszczać, że liczebność tego potomstwa byłaby inna (większa), gdyby każdy potomek przechodził próbę dzielności na skoczność,

— nie zawsze wyeksponowano faktyczne umiejętności poszczególnych potomków, niektóre po krótkim treningu wcielono do stada (klacze) lub sprzedano, co obniża punktację ojców.

Biorąc za podstawę liczbę i jakość potomków, na czoło wysuwają się: Rumian, Eiskünstler, Orkan II xx, Bengazi. Biorąc natomiast za podstawę liczbę potomków bardzo dobrych (klasy N, C, CC) w porównaniu z wszystkimi odnotowanymi, najlepsze są Amur i Topaz.

Po ogierach Amur i Topaz odnotowano mniej potomków, ale wszystkie doskonale (po Amurze — Cyklina, Carneval, Don Kichot, Donat, Arnota, Paradier; po Topazie — Demagog, Fala, Mitrydat, Natan, Retusz). Po Orkanie II odnotowano więcej skoczków, lecz w niskich klasach sportowych.

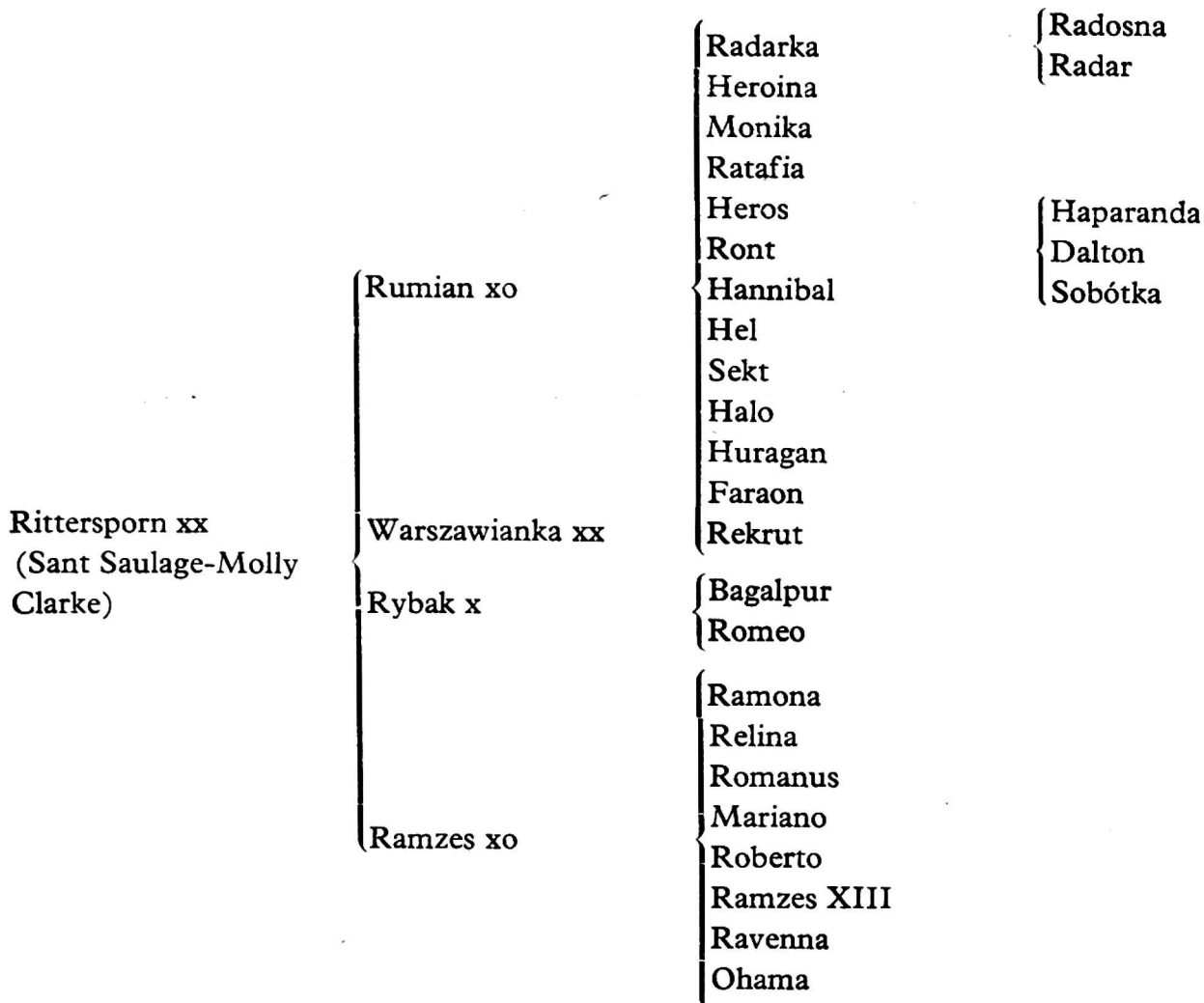
Reasumując, trudno ustalić miarodajne kryteria oceny ojców koni sportowych, dopóki całe ich potomstwo nie będzie przechodziło prób w konkursach hippicznych. Podobnie trudne jest stwierdzenie z całą pewnością decydującego wpływu pełnej krwi na skoczność. W opisanych badaniach pewne dane wskazują na dodatni wpływ dolewu pełnej krwi, jednak nie upoważnia to do wysuwania wniosków ze względu na zbyt skromny materiał, ograniczający się tylko do rasy wlkp odmiany poznańskiej.

Wyprowadzone linie najlepszych ogierów mają posłużyć do utrwalenia ich genotypów w populacji, poprzez koncentrację genów u potomstwa. Pierwszym zadaniem w tej dziedzinie jest wyszukiwanie wybitnych przodków, przyszłych założycieli linii. Oczywiście trudno jest przewidzieć, który z młodych nie sprawdzonych osobników będzie na tyle dobry, aby został kontynuatorem linii. Dlatego też hodowlę na linię zaczyna się często po śmierci wybitnego osobnika kontynuując ją przez jednego z jego synów.

W hodowli koni sportowych przykładem może być linia Rittersporna xx, którego wspomina Skulicz [8]: „w ostatnich latach przed wojną zespoły polskie jeździły wyłącznie na koniach hodowli krajowej, przeważnie po reproduktorach xx, z których najbardziej znane były: Rittersporn, Amulius, Oszczep, Anargel, Husarz, Promień, Parachute, Bafur, Iluminator, Ad Memoriam, Rock Roi, Finlanfer, Polish Galloway, Manton”. Rittersporn xx jest założycielem największej linii skoczków poprzez swoich synów — Rumian xo, Rybak x, Ramzes xo.

Dalej omówiono wyróżniające się linie koni wlkp stadnin poznańskich.

Linia ogiera Rittersporn xx

Ramzes zasłynął jako najwybitniejszy reproduktor koni sportowych w Niemczech, jego potomstwo przedstawia wysoką klasę sportową. Syn Ramzesa — Mariano — zdobył na olimpiadzie w Tokio mistrzostwo w ujeżdżaniu, a sam Ramzes na tejże olimpiadzie zdobył pod Harrym Boldtem srebrny medal.

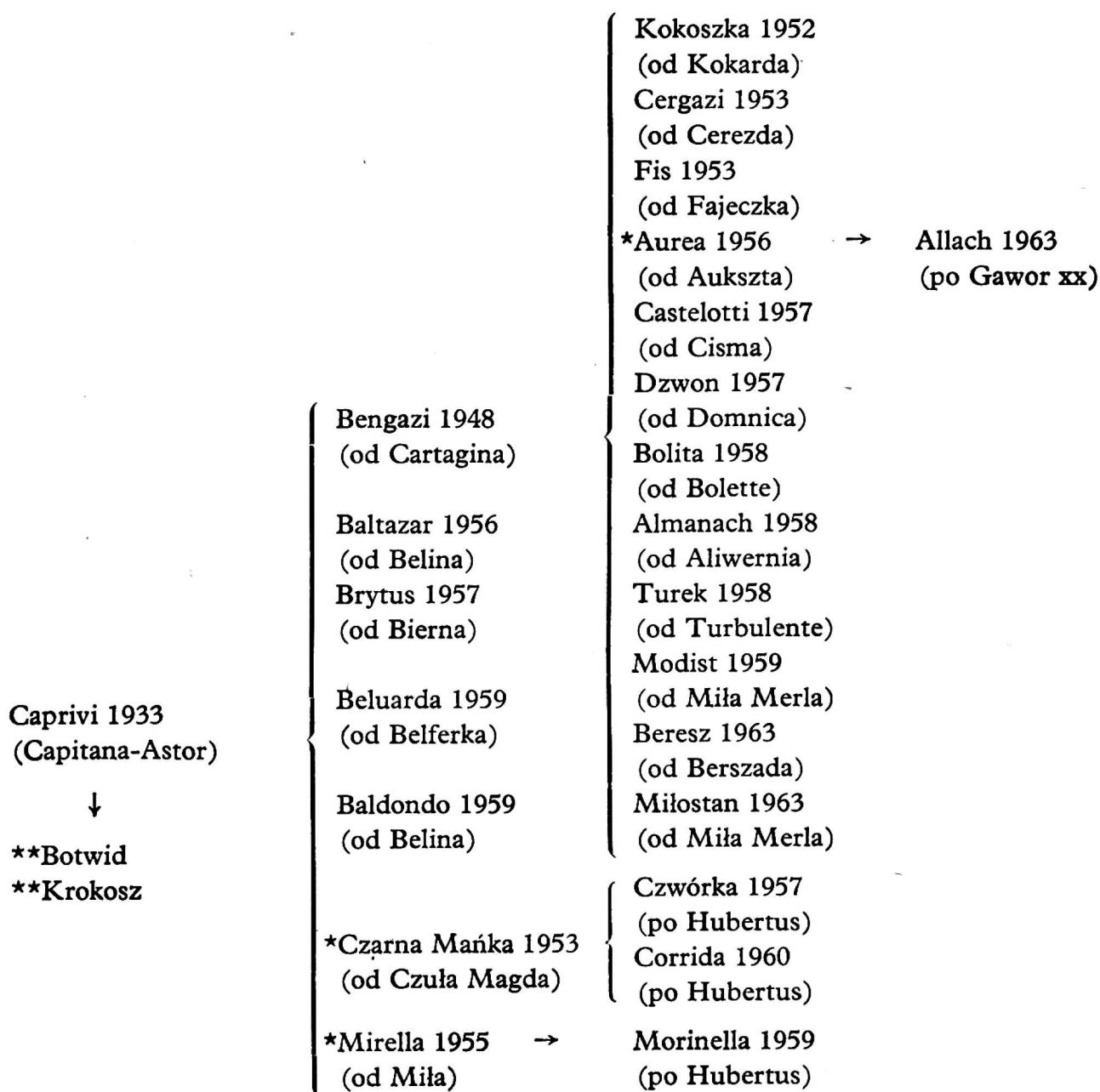
Bardzo dobrą córką Rittersporna była klacz Warszawianka xx. Przed II wojną światową odniosła ona wiele sukcesów w kraju i za granicą, a w 1936 r. wzięła udział w olimpiadzie w Berlinie.

Należący do tej doskonałej i uzdolnionej linii Rumian xo sam dobrze skakał i przekazywał swoje zdolności potomstwu.

Drugi według klasyfikacji autora ogier Eiskünstler od Lorette po Eispalast (ur. w 1937 r.) nie stworzył jeszcze dużej linii, lecz mogłaby ona być kontynuowana przez jego syna Szmera. Do najszlachetniejszych potomków Eiskünstlera należą: Scheda (ur. 1960 r.) od Schola, Butan (ur. 1960 r.) od Butonierka, Schemat (ur. 1961 r.) od Schadzka, Manna (ur. 1960 r.) od Manilla, Manuella (ur. 1961 r.) od Manilla. Scheda wygrała w 1968 r. CHIO w Nicei i Rzymie, Butan w 1967 r. zajął w CHIO w Lipsku III miejsce, a w 1969 r. również w Lipsku II miejsce, Schemat, Manna i Manuella odnosiły wiele sukcesów w kraju i za granicą.

W przypadku pozostałych ojców trudno mówić o hodowli na linii w ścisłym tego słowa znaczeniu. Tym niemniej fakt, że potomstwo niektórych ogierów po wybrakowaniu i odpowiednim ujeżdżeniu skacze, sygnalizuje, że dany ogier przekazuje założenia dziedziczne warunkujące skoczność i że poprowadzenie takich linii byłoby w pełni uzasadnione. Dlatego celowe wydaje się przedstawienie skaczących krewnych wymienionych ogierów w graficznym schemacie.

Linia ogiera Caprivi

Dla przedstawionej linii nie ma obecnie potomka męskiego, który mógłby ją kontynuować.

* Matki nie próbowane w sporcie.

** Słynne skoczki z rejonu mazurskiego.

Linia ogiera Grossvisier

Grossvisier 1940 (Auslage-Garant)	*Cezaryna 1949 (od Scholastyka)	→ Caryna 1964 (po Uskok)		
			Solanka 1954 (od Scholastyka)	{ Solanina 1964 (po Uskok) Solux 1966 (po Buffalo xx)
	Bambus 49/50 (od Babette)		Sabinka 1955 (od Scholastyka)	→ Samanta 1967 (po Szmer)
			*Balustrada 1956 (od Balala)	→ Balistyka 65/66 (po Celsius)
			*Illata 1956 (od Ilania)	→ Iliria 1966 (po Nemrod xx)
			Dard 1959 (od Dama)	
	Balsam 1954 (od Bala)		Brest 1959 (od Birża)	
			Bar 1962 (od Barnia)	
	Remus 1955 (od Reszka)			
	Pajza 1958 (od Palma)			
	Amika 1959 (od Awiomatka)			
	Awena 1959 (od Awionetka)			
	Instancja 1959 (od Irania)			
	Raptus 1962 (od Reszka)			

cej 56 koni i przeprowadzonej na podstawie wyników osiągniętych w zawodach typu CHIO i CHI, zajęły kolejno III i V miejsce [1]. Natan był również bardzo dobrym skoczkiem i sprzedany do USA zasłynął tam jako koń klasy olimpijskiej. Bardzo dobrze skakały Retusz i Fala. Fala po karierze sportowej była dobrą matką koni sportowych i kontynuatorką rodziny żeńskiej Falaise.

Na osobną uwagę zasługuje ogier Orkan II xx od Orangade po Skarb. Pod względem liczby skaczącego potomstwa zajął on II miejsce po Rumianie. Na podstawie sumarycznej ilości punktów za klasę sportową wszystkich potomków, zajął jednak dopiero VI miejsce. Żaden z jego potomków nie osiągnął klasy CC i dlatego musiał ustąpić miejsca innym ogierom. Tym niemniej, genetycznie uwarunkowane możliwości jego potomstwa są chyba duże, skoro każdy potomek po Orkanie dobrze skacze. Jak dotąd nie wykorzystano tych możliwości w całej pełni; niektóre jego

* Matki nie próbowane w sporcie.

córki nie były próbowane jako konie sportowe, inne przed wcieleniem do stada przeszły tylko lekki trening, który nie wyeksponował ich faktycznych zdolności (np. Barcelona od Bartnicy), a to potomstwo, które zostało wybrakowane, sprzedano za granicę w niskiej klasie. Nie ma też potomka męskiego, który mógłby być kontynuatorem tej linii. Dlatego też powinno się w tym kierunku wykorzystać stojące w Posadowie klacze po Orkanie II.

RODZINY ŻEŃSKIE

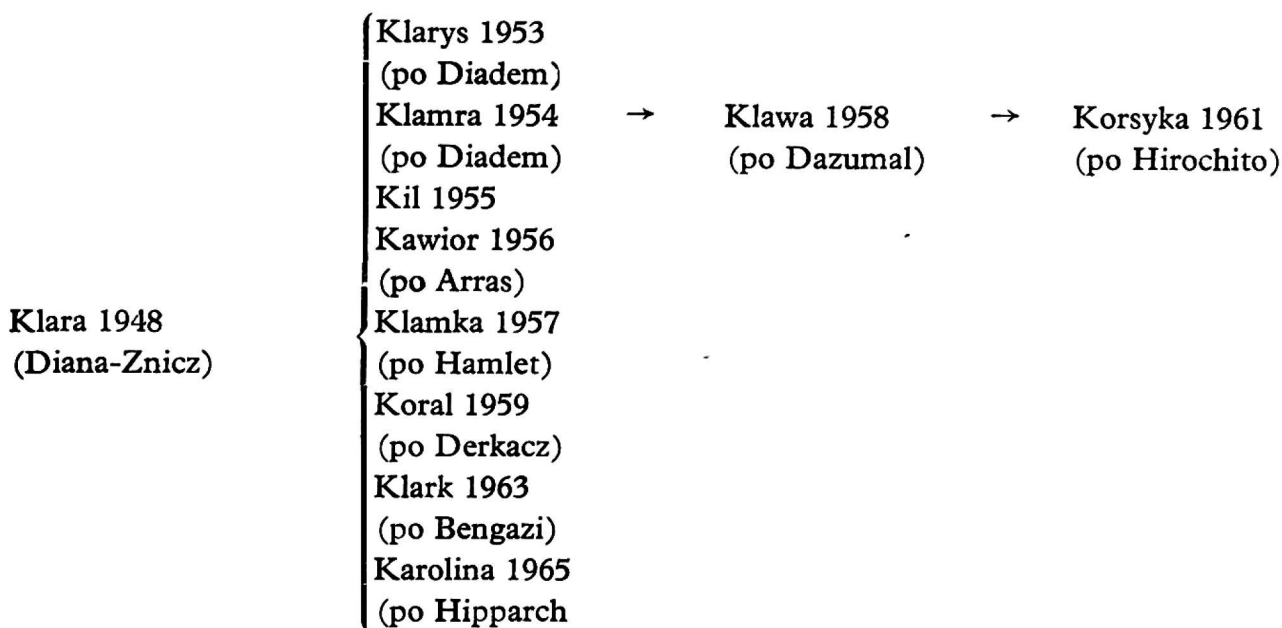
Sklasyfikowano matki koni sportowych, których rodowody były dostępne w Racocie, Posadowie, Pępowie, Mieczownicy i Żołędnicy. Stosując tę samą skalę punktów, poszerzono ją o 0,5 punkta za remonty sportowe. Klasyfikacja objęła 160 matek. W przypadku jednakowej liczby punktów pierwszeństwo uzyskiwała ta matka, która daną liczbę punktów otrzymała przy mniejszej ilości wszystkich potomków. Miejsca najlepszych matek (punkty):

1. Klara (Diana-Znicz), kara, ur. 1948, Żołędnica	— 19,5
2. Scholastyka (Schorle-Hidalgo), kaszt. ur. 1945, Racot	— 19
3. Szumna (Sulka-Togo), kara, ur. 1946, Racot	— 15,5
4. Renoma (Rena-Hudamas), kara, ur. 1953, Posadowo	— 13
5. Falaise (Hellfuchs-Lothario), ur. 1941, Posadowo	— 11
6. Manilla (Mamra-Dreibund), kaszt. ur. 1957, Racot	— 11
7. Butonierka (Butna-Harap), kaszt. ur. 1957, Racot	— 11
8. Reszka (Kama-Bambus), ur. 1944, Posadowo	— 11
9. Armoirie xo (Pepita-Beldebel oo) kaszt. ur. 1944, Pępowo	— 10
10. Miła Merla (Miła-Merlin), sk. gn. ur. 1951, Pępowo	— 10
11. Sotnia (Sylfida-Arras xx), sk. dn. ur. 58/59, Pępowo	— 9
12. Alraune (Naldiza-Alfur), kaszt. ur. 1936, Racot	— 9
13. Happynes (Happy-Praemon), c. gn. ur. 1955, Posadowo	— 9
14. Schadzka (Scholastyka-Jarogniew), gn. ur. 1957, Racot	— 8
15-17. Happy (Folia-Fernritt), ur. 1944, Posadowo	— 8
15-17. Adelka (Adelina-Pyrrhus), ur. 1956, Racot	— 8
15-17. Isadora (Jolie-Ibis), gn. ur. 1945, Racot	— 8
18. Syrena (Sekta-Lebensretter), gn. ur. 1944, Pępowo	— 7
19. Zaczepka (Zula-Aiglon), c. gn. ur. 1952, Pępowo	— 7
20. Sawia (Garbatka-Salvator), ur. 1942, Racot	— 7
21. Aurea (Aukszta-Bengazi), gn. ur. 1956, Pępowo	— 6,5
22-23. Flotylda (Flora-Berenger), c. siwa, ur. 1955, Pępowo	— 6,5
22-23. Schola (Scholastyka-Harap), kaszt. ur. 1951, Racot	— 6,5
24. Tatarka (Tara-Wotansbruder), ur. 1944, Racot	— 6

Rodzina klaczy Klara

Klara urodziła się w Ostrowasach (pow. Milicz) po rodzicach rasy wschodniopruskiej. Inspektor hodowli koni — T. Marchowiecki — zakupił ją do stadniny Siciny i tam na pastwisku zaczęła objawiać talent do skoków. Po parotygodniowym treningu, na zawodach hippicznych w źrebięciarni Klimontów, wygrała swój pierwszy konkurs [3, 4]. W roku 1952 Klara została zakupiona do SK Żołędnica i tam rozpoczęła swoją karierę stadną. Dała szereg doskonałych skoczków, z których na szczególną uwagę zasługują: Klarys, Klamra, Kawior, Klamka, wszystkie klasy CC. Klarys brał udział w olimpiadzie w Rzymie, a Klamra po karierze sportowej dała bardzo dobrą Klawę. Niestety nie powiodły się próby zażrebień Klawy ani jej córki Korsyki.

Rodzina klaczy Scholastyka

Scholastyka zajęła w klasyfikacji indywidualnej II miejsce, lecz jej rodzina jest zdecydowanie liczniejsza i przewyższa rodzinę Klary pod względem sumarycznej liczby punktów za wszystkich potomków. Jest to najlepsza rodzina żeńska koni sportowych. Scholastyka sama startowała w konkursach i dała szereg wybitnych skoczków. Najlepszą jej córką jest Solanka po Bambus, która odniosła wiele sukcesów w kraju i za granicą, a po karierze sportowej dała m. in. dobrą Solaninę po Uskok. Wybitną wnuczką Scholastyki jest Scheda po Eiskünstler (CHIO Nicea i Rzym), bardzo dobrym wnukiem był Schemat, sprzedany za 140 tys. zł za granicę.

Rodzinę klaczy Scholastyka kontynuują w Racocie Solanka i Solanina.

Scholastyka 1945 (Schorle-Hidalgo)	*Cezaryna 1949 (po Grossvisier)	→	Caryna 1964 (po Uskok)	
	*Shola 1951 (po Harap)		*Skala 1957 (po Reszel)	→ Skaleń 1963 (po Butylen)
	Szkolarka 1952 (po Portius)	→	Scheda 1969 (po Eiskünstler)	
	Solanka 1954 (po Bambus)		Skuter 1965 (po Brankard)	
	Sabinka 1955 (po Bambus)	→	Szkocja 1956 (po Brankard)	
	*Schadzka 1957 (po Jarogniew)		Solanina 1964 (po Uskok)	
	Szerlok 1958 (po Szejtan)		Solux 1966 (po Büffalo xx)	
	Szkot 1960 (po Eiskünstler)		Samanta 1967 (po Szmer)	
	Schizma 1963 (po Brankard)		Schemat 1961 (po Eiskünstler)	
	Sonatina 1965 (po Buffalo xx)		Szeryf 1966 (po Buffalo xx)	
			Scherzo 1968 (po Szmer)	
			Arbiter 1966 (od Arkebuza)	
		Orlean 1966 (od Arkebuza)		

Rodzina klaczy Szumna

Z wymienionych matek Szumna należy do najwybitniejszych pod względem wyników osiągniętych w konkursach hippicznych. Po doskonałej karierze sportowej dała dwa również dobre skoczki, mianowicie ogiera Szum po Orfeusz oraz ogiera Szmer po Eiskünstler. Jednak jej rodzina jest niewielka i pod względem sumarycznej liczby punktów za potomków, zajmuje dalsze miejsce. Nie ma poza tym córki, która mogłaby rodzinę kontynuować.

* Nie próbowane w sporcie.

Szumna 1946 (Sulka-Togo)	}	Szum 1950 (po Orfeusz)	→	Szumka 1966 (po Alchemik)
		*Szumniwa 1955 (po Kordelas)		
		Szus 1958 (po Szejtan)		
		Szuter 1959 (po Hamlet)		
		Szmer 1961 (po Eiskünstler)		

Rodzina klaczy Renoma

Renoma nie startowała w konkursach, lecz jest niezłą matką koni sportowych, o czym świadczy IV miejsce w klasyfikacji. Sumaryczna liczba punktów uzyskana za wszystkich potomków jest większa niż dla rodziny Szumnej. Najlepszym jej potomkiem jest siwy Ront po Rumian, dobrą córką jest kara Radarka.

Do grupy klaczy przeznaczonych do produkcji koni sportowych należy w Posadowie Rusałka od Renomy, poza tym po karierze sportowej powiększyła stado matek córka Rusałki — Rugia — po Orkan II xx.

Renoma 1953 (Rena-Hudamas)	}	Radarka 1957 (po Rumian)	→	Radosna 1967 (po Orkan II xx)
		Ront 1958 (po Rumian)		Radar 1968 (po Ter xx)
		Ratafia 1959 (po Rumian)		
		*Rusałka 1962 (po Rumian)		Rugia 1966 (po Orkan II xx)
		Redaktor 1967 (po Gracioso)		

Rodzina klaczy Falaise

Pod względem sumarycznej liczby punktów za wszystkich potomków rodzina tej klaczy zajmuje III miejsce za rodzinami Scholastyki i Klary. Sama Falaise skakała niewiele, lecz dała wybitnego skoczka Demagoga II oraz bardzo dobrą Falę klasy CC. Rodzinę tę kontynuuje obecnie Fryzja po Rumian.

Falaise 1941 (Hellfuchs-Lothario)	Demagog II 1949 (po Topaz)	Faraon 1962 (po Rumian)	
	Fala 1951 (po Topaz)	Fatma 1964 (po Orkan II xx)	
	Faradyza 1952 (po Marsz-Marsz)	Falconara 1966 (po Orkan II xx)	
		Fryzja 1958 → (po Rumian)	Frijoles 1966 (po Orkan II xx)
		Fagot 1965 (po Orkan II xx)	
		Forsund 1966 (po Orkan II xx)	

Rodzina klaczy Happy

W klasyfikacji klacz ta zajęła XV miejsce, a Happyness XIII. Jednak jest to duża rodzina i pod względem sumarycznej liczby punktów uplasowała się tuż za rodzinami Scholastyki, Klary i Falaise.

Happy 1944 (Folia-Fernritt)	Happyness 1955 (po Praemon)	Hannibal 1959 (po Rumian)	
		*Horda 1960 (po Rumian)	Haiti 1964 (po Orkan II xx)
		Huragan 1961 (po Rumian)	
		Harpagon 1962 (po Rumian)	
		Haparanda 1966 (po Ront)	
		Heros 1957 (po Rumian)	
		Heroina 1959 (po Rumian)	
	Halo 1961 (po Rumian)		

Rodzina klaczy Manilla

Manilla nie założyła jeszcze rodziny w pełnym tego słowa znaczeniu, lecz jest to dobra matka koni sportowych. Jest ona córką Dreibunda, który w rejonie mazurskim dał szereg wybitnych skoczków, m. in. słynną w kraju i za granicą Drobnicę.

Sama Manilla była doskonałą steeperką i z dużym powodzeniem biegła w gonitwach przeszkodowych. Jej ogromnym sukcesem jest pomyślny udział w najcięższej gonitwie Europy — Wielkiej Pardubickiej. Po tak świetnej zaprawie, będącej doskonałą próbą dzielności dla matek sportowych, Manilla rozpoczęła karierę stadną i dała 5 potomków w tym

3 dobrze skaczące córki i niezłego Mantona. Obecnie matkami są Manna i Manitoba.

Manilla 1951 (Mamra-Dreibund)	{	Manna 1969
		(po Eiskünstler)
		Manuella 1961
		(po Eiskünstler)
		Manitoba 1964
		(po Uskok)
		Manton 1967
		(po Helsingors xx)

Rodzina klaczy Alraune

Alraune, klacz rewindykowana z Niemiec, nieźle skakała, a następnie dała wybitnego Alchemika i bardzo dobrą Afrodytę. Obecnie Afra i Altona są matkami w Racocie.

Alraune 1936 (Naldiza-Alfur)	{	Alchemik 1947	→	Afra 1961
		(po Hexton)		
		Afrodyta 1950		(po Eiskünstler)
		(po Jawor II xx)		
		*Alteca 1955	→	Altona 1960
		(po Tytanik)		(po Eiskünstler)

Pozostałe matki nie założyły jeszcze licznych rodzin. Butonierka dała wybitnego Butana po Eiskünstler i dobrą Butinę po Brankard, poza tym jej potomstwo nie było próbowane jako konie sportowe.

Reszka to najslawniejsza w Posadowie matka ogierów. Niektóre z tych ogierów brały z dużym powodzeniem udział w konkursach hippicznych (Remus, Raptus) i dzięki temu Reszka zyskała dużo punktów.

Armoire to angloarabka francuska zakupiona do Pępowa z Pruchnej. PZJ odnotował dwa wysokiej klasy skoczki po tej klaczy (Empiryk i Dziad), lecz w Pępowie nie ma jej kartoteki i nie wiadomo czy dała więcej skaczącego potomstwa, czy tylko dwa wymienione.

Dobre miejsce w klasyfikacji uzyskała Isadora dzięki swojej wybitnej córce Isandrze. Isandra odniosła wiele sukcesów na hipodromach zagranicznych, a w klasyfikacji na lata 1954-1964 obejmującej 56 najlepszych koni wszystkich ras, zajęła X miejsce.

*

Pod względem jakości i liczby koni sportowych (tab. 1) dominuje Racot. Stadnina ta ma dobry materiał do hodowli koni wyczynowych, a poza tym zawsze posiadała dobrych instruktorów i jeźdźców. Ten drugi czynnik jest niezmiernie ważny, gdyż właściwy i intensywny trening koni sportowych powoduje ujawnienie się cech dziedzicznych.

W ocenie trzech pierwszych stadnin w zasadzie najslabiej wypadła SK Posadowo. Stadnina ta dała dużo koni nadających się do sportu, lecz

Tabela 1

Charakterystyka stadnin poznańskich pod względem produkcji koni sportowych

Stadnina	Ogólna liczba koni sportowych	Suma punktów za klasę sportową	Średnio	Liczba osobników w poszczególnych klasach							
				CC i C		N		P		L	
				sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%	sztuk	%
Racot	105	270	2,57	28	26,66	17	16,20	24	22,86	36	34,28
Posadowo	74	167	2,25	13	17,56	12	16,22	17	22,97	32	43,25
Pępowo	55	136	2,47	13	23,67	11	20,00	9	16,36	22	40,00
Mieczownica	29	89	3,06	12	41,37	4	13,80	7	24,13	6	20,70
Żołędnica	19	54	3,00	6	43,33	5	27,78	2	11,11	5	27,78

w klasie L i P było ich aż 66,22%. Bardzo dobrych skoczków klasy C i CC hodowli posadowskiej odnotowano tylko 13, co stanowi zaledwie 17,56%. Tyle samo skoczków tej klasy odnotowano w Pępowie, gdzie stanowią one 23,67% i tylko o 1 sztukę mniej odnotowano w Mieczownicy, gdzie stanowią 41,37%.

Posadowo ma duże możliwości dostarczania bardzo dobrych koni dla sportu, ponieważ tam właśnie kryły Rumian xo i Orkan II xx — ogiery przekazujące uzdolnienia do pokonywania przeszkód, tam założyły swoje rodziny 3 wybitne matki koni sportowych, wreszcie w Posadowie najbardziej trafnie uformowana jest stawka klaczy do produkcji koni sportowych (na 12 klaczy aż 7 próbowanych było w sporcie). Dla porównania można podać, że w Pępowie na 16 matek koni sportowych tylko Dzemila przeszła trening sportowy. Wśród posadowskich matek 3 pochodzą z rodziny Falaise, 4 z rodziny Renomy, 4 z rodziny Happy. Ponadto 4 są córkami Rumiana i 1 Orkana II. Wynika z tego, że posadowski materiał do hodowli koni wyczynowych jest bardzo dobry, lecz nie wykorzystany.

Oceniając stadniny na podstawie tabeli, należy zaznaczyć, że nie można zastosować tych samych kryteriów oceny do wszystkich 5 stadnin. Nie można porównywać w ten sam sposób Racotu, Posadowa i Pępowa z Mieczownicą i Żołędnicą z następujących przyczyn:

— trzy pierwsze stadniny są liczniejsze i wobec tego mają większe szanse w wyprodukowaniu dużej liczby koni wyczynowych,

— trzy pierwsze stadniny eksportują więcej młodych koni, sprzedając je w niskich klasach sportowych, co obniża średnie dla tychże stadnin.

Na podstawie przytoczonych materiałów wydaje się celowe zwrócenie większej uwagi na produkcję koni sportowych z udziałem wymienionych wyżej linii i rodzin. Należy pomyśleć o wyprowadzeniu nowych linii, już w oparciu o przesłanki naukowe. Wskazane jest umożliwienie wszystkim ogierom i klaczom przewidzianym do produkcji koni sportowych, brania udziału w konkursach hippicznych, z czym wiąże się upowszechnienie sportu jeździeckiego we wszystkich stadninach.

LITERATURA

1. Domański W.: Koń Polski. 1965.
2. Fabiani M.: Koń Polski. 4, 1973.
3. Jastrzębski A.: Koń Polski. 3, 1970.
4. Marchowiecki P.: Koń Polski. 3, 1971.
5. Piotrowski M.: Koń Polski. 1, 1972.
6. Rudowski M.: Koń Polski. 3, 1971.
7. Sasimowski E.: Koń Polski. 2, 1971.
8. Skulicz B. J.: Biuletyn Informacyjny PZJ. 1958.

Эва Формицка, Зыгмунт Собчак

ВАЖНЕЙШИЕ РОДЫ И СЕМЕЙСТВА СПОРТИВНЫХ ВЕЛЬКОПОЛЬСКИХ
ЛОШАДЕЙ ПРОИСХОДЯЩИХ ИЗ ПОЗНАНСКИХ КОННЫХ ЗАВОДОВ
В ПОСЛЕВОЕННЫЙ ПЕРИОД

Резюме

Анализировали 108 отцов и 160 матерей происходящих из познанских конных заводов (Рацот, Пэмпово, Посадово, Мечовница, Жолэндница) на основании спортивной карьеры потомства. Оценка заключалась в соответствующем подсчете потомства за спортивные достижения. Среди отцов выделялись: Румян хо, Эйскюнстлер, Оркан II хх, Бенгази, Амур хо и Топаз, а среди матерей: Клара, Схолястыка, Шумна, Ренома, Фалез, Манилла, Хэпи, Хэпинесс. Для пяти жеребцов были выведены следующие линии: Риттершпорн, Каприви, Топаз, Цельсиус, Гроссвизир. Среди семей особенно сильно выделялись семьи Схолястыки, Клары, Фалез и Хэпи. В коневодстве рекордистских лошадей следовало бы использовать указанные линии и семьи и вывести новые, базирующие на научных предпосылках. Вышеуказанные конные заводы охарактеризованы по отношению к достижениям спортивных лошадей, а полученные данные сведены в таблице.

Ewa Formicka, Zygmunt Sobczak

THE MOST IMPORTANT STRAINS AND FAMILIES OF WIELKOPOLSKA
SPORTS HORSES FROM THE POZNAŃ STUDS IN THE POST-WAR PERIOD

Summary

108 sires and 160 dams derived from the Poznań studs (Racot, Pępowo, Posadowo, Mieczownica, Żołędznica) were estimated on the basis of sports career of their progeny. The estimation was based on the number of points awarded to progeny for the sports achievements. Among the stallions the following have been distinguished: Rumian хо, Eiskünstler, Orkan II хх, Benghazi, Amur хо, Topaz

and among the mares: Klara, Scholastyka, Szumna, Renoma, Falaise, Manilla, Happy, Happiness. For five stallions the following lines have been derived: Rittersporn xx, Caprivi, Topaz, Celsius, Grossvisier. Among families those of Scholastyka, Klara, Falaise and Happy have been distinguished as the best. In the breeding of record horses it would be useful to choose the lines and families mentioned to derive new ones, basing on scientific data. The studs mentioned were characterized with regard to the efficiency of sports horses. The data obtained are presented in Table.